

Motion

1981/82: 417

Ulla Ekelund

Antagningen till högskolestudier

Det antagningssystem som i dag tillämpas vid våra högskolor infördes den 1 juli 1977, samtidigt som högskolereformen genomfördes. Urvalet bland de sökande tillgår som bekant på det sättet att sökanden tillförs en av fyra kvoter beroende på studiebakgrund. Varje kvotgrupp tilldelas platser i proportion till antalet sökande. Inom kvotgrupperna fördelas sedan platserna enligt vissa normer. De kriterier som används är i huvudsak betyg, arbetslivserfarenhet och fram t. o. m. innevarande vårtermins föreningsmeriter.

Den nya högskolans antagningsregler har fått till följd att antalet studerande över 25 år kraftigt ökat. På vissa linjer är ökningen mer markant än på andra. Förhållandet är som så mycket annat en företeelse med både positiva och negativa effekter. Till de positiva kan otvivelaktigt räknas värdet av yrkeslivserfarenhet på olika områden lika väl som större livserfarenhet och mognad samt möjlighet till högre studier för dem som inte börjat direkt efter gymnasiet eller motsvarande. Till de negativa effekterna hör gamla, delvis glömda grundkunskaper, studieovana, kortare tid att ställa sin utbildning i samhällets tjänst samt minskad forskarbenägenhet.

Riksdagen beslöt i juni 1980 att vissa justeringar i högskolans antagningssystem skall ske under åren 1981–1984. Genom beslutet kommer direktövergången från gymnasieskolan att öka. Detta är bra från forskningens och forskarutbildningens synpunkt. Men beslutet tar ingen eller ringa hänsyn till att högskolan fortfarande kan komma att rekrytera många studerande med mycket gamla, i vissa fall relativt svaga grundkunskaper, och att vederbörande efter fullföljda studier kan ha ganska kort aktiv tid kvar i sitt nya yrke. Som exempel på konsekvenserna för studerande med svaga, gamla grundkunskaper, kunskaper som man kanske ej haft behov av att underhålla, kan nämnas att stödundervisning i dessa ämnen vid exempelvis lärarhögskolan kan ta så lång tid att den övriga undervisningen, bl. a. metodiken, blir lidande. Detta kan inte vara riktigt med tanke på lärarkandidaternas egen undervisningssituation som färdiga lärare.

I andra sammanhang, där utbildningstiden vid högskolan är mycket lång och därmed också dyrbar inte minst för samhället, är det skäligt att den studerande under icke alltför få år kan utöva det yrke han/hon utbildats för. Läkaryrket brukar nämnas som exempel, tandläkaryrket och några till torde kunna räknas dit.

Avsikten här är inte att söka utestänga personer med arbetslivserfarenhet från högskoleutbildning. Men med den nuvarande utformningen av antagningssystemet är de risker som ovan skisserats uppenbara. Dessutom, och

det är lika allvarligt, kan det inverka menligt på gymnasieungdomars lust att kämpa för verkligt goda kunskaper och dito betyg. "Det räcker ju ändå inte", är en icke ovanlig kommentar.

Ur många aspekter är det alltså viktigt att antagningssystemet kontinuerligt ses över och att hänsyn då också tas till den sökandes ålder och övriga förutsättningar. Det är som nämnts viktigt att de som börjar en högskoleutbildning har goda förkunskaper såväl i specifika ämnen som då det gäller kunskapsbredden.

För att förena kravet på bredd och djup i utbildningen borde betygets vikt kunna relateras till timtalet för resp. ämne på gymnasieskolans olika linjer. Om exempelvis samhällskunskap har 10,5 vt, matematik 11 vt, naturvetenskap 9 vt, filosofi och psykologi vardera 2 vt på treårig samhällsvetenskaplig linje kan det inte vara riktigt att betyget i de två sistnämnda ämnena skall väga lika tungt som i övriga ämnen. Det leder lätt till en förskjutning av tid och intresse till förmån för småämnena och till nackdel för den kommande utbildningen. Liknande exempel kan lämnas från naturvetenskapliga linjen och andra linjer.

Vid intagning till högskoleutbildning bör man pröva att beräkna betygsmedelvärdet med hänsyn till det veckotimtal ett visst ämne har på viss linje i gymnasieskolan, eftersom veckotimtalet speglar ämnets vikt. Den föreslagna bedömningsgrunden borde kunna leda dels till bättre förkunskaper i breda basämnena, dels till fördjupade kunskaper i för den kommande högskoleutbildningen särskilt viktiga ämnen.

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär att UHÄ i samband med översyn av behörighetskraven vid intagning till högskolestudier även får i uppdrag att lämna förslag till åldersbegränsning vid vissa utbildningslinjer,
2. att riksdagen hos regeringen begär att UHÄ får i uppdrag att lämna förslag till hur aktualitetskravet i fråga om grundkunskaper vid tillträde till högskolestudier bäst kan tillgodoses,
3. att riksdagen hos regeringen begär att UHÄ får i uppdrag att i samband med högskoleutbildning lämna förslag till användning av viktade betyg med beaktande av antal veckotimmar i resp. ämne på olika gymnasielinjer.

Stockholm den 19 januari 1982

ULLA EKELUND (c)